

Filep Tibor történész A politikai rendőrség Hajdú-Biharban 1957-1989. II. kötetének bemutatója november 30-án (pénteken) 16 órakor kezdődik a DMK Belvárosi Közösségi Házában (Kossuth u. 1.).

Amikor 2011 tavaszán megjelent A Politikai Rendőrség Hajdú- Biharban 1957-89 III/III című könyvem, a munkám iránti nagy érdeklődés arra késztetett, hogy folytassam a kutatást. Bár voltak kétségeim, de ma úgy látom, hogy ezt kellett tennem. Nagy mennyiségű, a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve tevékenységére vonatkozó anyagot nézhettem át. Évi jelentéseket, munkaterveket. Kiderült, hogy mégis megmaradtak a debreceni nagyüzemek ellenőrzésére vonatkozó operatív anyagok, valamint az „ellenséges” elemek, egyházak, ifjúság ellenőrzésével kapcsolatos éves beszámolók, amelyeket elveszettek, megsemmisítettnek hittem. Számos, fontos M-dossziét tanulmányoztam, köztük olyan személyekét, akiket zsarolással szerveztek be. Egy kutatókból álló munkacsoport közétette az SZT- tiszték névsorát. A Hajdú- Bihar megyéhez kapcsolódók nevét és anyagát, megismerhettem és publikálhatom.

Az ABTL-ben található „szigorúan titkos”- nak minősített iratok, történelmi dokumentumok. Egy rendszer állampolgáraihoz való viszonyának lenyomatai. Bizonyítják, hogy az „osztályharc” a Kádár-rendszernek is meghatározó politikai eszköze volt. Kétségtelen, már nem volt olyan kegyetlen, mint a Rákosi-diktatúra éveiben, vagy az 1957-63 közötti esztendőkből. Nem voltak internálótáborok, a politikai okokból elítélt bebörtönözött emberek száma minimálisra csökkent. „Aki nincs ellenünk, velünk van”- nyugtatta meg Kádár János a korábban üldözötteket, hátrányt szenvedőket. A látszat az volt, hogy nagyobb lett a mozgástere a társadalmi, gazdasági, politikai életben a korábban ellenségnek tekintetteknek.

Azonban, a „szigorúan titkos”, bizalmas iratok másról tanúskodtak. Nem szűnt meg az osztályellenesnek számító emberek megfigyelése, nyilvántartásba vétele és tartása. Nemcsak a belügyi szervek foglalkoztak ezzel, de az üzemekben, intézményekben is vezettek nyilvántartást róluk, így az '56- osokról, az 1945-47 közötti időben működő polgári pártok aktív tagjairól, a Horthy-rendszer fegyveres testületeinek hivatásos tisztjeiről, a jelentős tulajdonnal rendelkezőkről. Miközben a politikában már nem használták az egyházi reakció kifejezést, sőt az egyházakat a szocializmus építésének szövetségeseinek mondták, valójában ezeket a közösségeket és tagjait is megfigyelés alatt tartották. Sőt azokat a személyeket is, akik turistaként, vagy rokoni látogatásra Nyugat-Európába utaztak, illetve korábban disszidáltak, de később hazalátogattak stb.

Mindez ma már irracionálisnak, talán hihetetlennek tűnik, de jelentőségét kisebbíteni nem lehet.

A most megjelenő könyvem hasonló az előzőhöz, de mégis más. A megtalált új anyagok teljesebbé teszik a Hajdú-Bihar megyei politikai elhárításról kialakult képünket, s úgy gondolom, sikerült felvázolnom az elhárítás megyei történetét, s bemutatni annak legfontosabb vonulatait, módszereit, elemeit.

Ha a titkosszolgálatok múltbeli szerepéről esik szó, mindig az ügynökkérdés kerül előtérbe. A közvélemény nevére vár és általánosít. Éppen ezért én vállalkoztam ennek a problémának a differenciált bemutatására, néhány dosszié alapos elemzésére, hogy a megsarolt és megalázott embereket ne sújtsa az utókor megalapozatlan ítélete.

Filep Tibor történész